

'Fram'.

Nys støvned i Natulmen Skude fra Drafn;
Mod velkjendte Rute var rettet dens Stavn;
Hver Mand paa sin Plads inden borde.
Det stormer nok lidt; men man sener ei sligt;
Maskin og Propel og Kompas gjør sin ligt.
-- Men Tøagen laa tæt over Fjorde.

Og Tøagen hun tog dem. De naadde ei Havn
De ei've, som reiste med „Fram“ ifra Drafn.
Aa, om deres Skjebne vi vidate!
Men Tøagen hun tier. Og tans er hver Mund,
Som kunde berette om Alvorots Stund
I Kampen den tunge og sidste.

Se Fjorfladen smiler -- jeg saa det idag! --
I Solguld og Glæde, som alt var flag.
Aa, Sol, aa, om bare du vidste --!
Jeg ved! smiler Solen, og bringer det Bad
Til sorgende Mor og fortvilede Brud:
Vor herre var med i det sidste.

H. K. Busland.

Fant Fram - 100 år etter forliset

Mysteriet løst - miniubåt fant vraket på 95 meters dyp

SKIPSFØREREN. Nils Peder Berg, skipfører på D/S Fram da skipet gikk ned. FOTO: PRIVAT

Fram-mysteriet er løst. På akterstavnen på miniubåtbilder står det tydelig Fram. Det er 100 år siden drammensskipet forliste.

Fram er funnet midtjords mellom Solumbukta på Drammenssiden og Lahellholmen på grensen mellom Lier og Røyken.

- Det var et stort øyeblikk da vi var helt sikre på at det var Fram vi hadde funnet, sier dykker Kai Garseg.

Holmestrand-mannen forteller at han har vært fascinert av alt det gode historiske stoffet Drammens Tidende har skrevet om D/S Fram.

- Påsken 2004 fikk vi vrakavtegninger på samme sted da vi undersøkte med en sidesøkende sonar. Da visste vi ikke at det var Fram vi hadde med å gjøre. Men forrige helg fant vi skipet - ved hjelp av en miniubåt - utstyrt med en 360 graders horisontaltseende sonar, sier Kai Garseg.

11 mennesker omkom da Fram gikk ned.

Retten før jul i fjor bragte Drammens Tidende en fyldig rapport om «skipet som forsvant», ført i pennen av vår veteranjournalist Ludvig Throndsen. Han har engasjert seg mye i Frams skjebne.

GA EKSTRA PIFF. Det var denne artikkelen som ytterligere ansporet Kai Garseg og hans dykkervenner til å fortsette letingen.

Det gamle dampskipet ble funnet helt nede på 95 meters dybde.

- Da vi ankom stedet der vi hadde GPS-posisjoner fra letingen i påsken 2004, så vi klart konturene av et vrak. Da vi kom nærmere innpå, fikk vi konstateret at det sto Fram, Drammen i akterstavnen, forteller Kai Garseg.

Fram står rett på kjølen der nede i dypet. Det ligger fortsatt celluloseballer på dekket. Celluloseballer var en vesentlig del av dekkslasten.

- Vi manøvrerte miniubåten opp til styrehuset. Kameraene viste at styrehuset står veldig intakt. Det henger en skipsklokke utenfor vinduet.

PRØVDE LIVBÅTENE. Kai Garseg og hans dykkerteam kunne konstatere at mannskapet har prøvd å få ut livbåtene, men tydeligvis ikke rakk det før Fram forsvant ned i dypet.

- Den ene livbåtavididen står slått ut. Det betyr at mannskapet har prøvd å få livbåten løs. Den har de tydeligvis greid, men den nærmeste livbåten ligger i biter på bunnen. Dessuten står det en livbåt ganske intakt litt lenger unna vraket, sier Kai Garseg.

Ut fra funnet av livbåtene, kan det slås fast at det har vært en dramatisk kamp med naturkreftene. Men hvorfor ingen av livbåtene holdt seg flytende, kan man ikke slå fast.

Så langt har dykkerne holdt seg oppe på overflaten, og brukt miniubåten med kameraer som sine øyne.

- Men til høsten legger vi opp til å sende dykkere ned - for å filme med høyoppløselig film, slik at vi får enda bedre kvalitet på bildene, sier Kai Garseg.

TORE SHETELIG
tore.shetelig@dt.no

DEKKLAST. Litt av dekkslasten -

celluloseballer - ligger fortsatt på dekk, her bak aktere lasterom.

FOTO: QUEST SUBSEA/VIDAR JORDAL

FAKTA

Fram-forlistet

Natt til 6. desember 1905 var belgisk. Det var regndis og litt vind. Ved 01.00-tiden la Fram ut fra Gyldehovs Brygge i Drammen - for å gå sin faste rute på Christiania. Det var ingen trafikk på fjorden på den tiden av døgnet. Alt tydet på en grei tur.

Noen få minutter etter avgang, forsvant skipet i Drammensfjorden - med 11 personer ombord.

D/S Fram var bygget ved Akers Mek. Verksted i Christiania i 1897 for J. Johansen i Drammen.

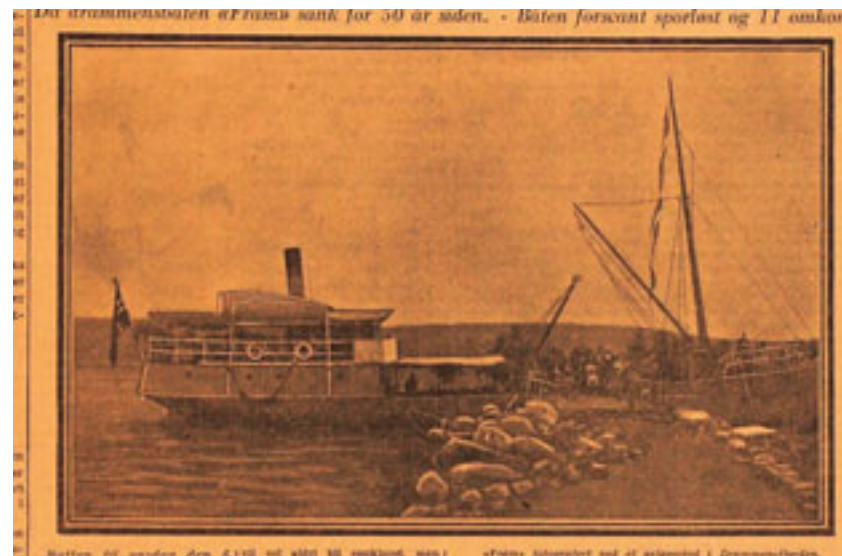
Skipet var av stål, og var på 128 brutto reg. tonn. Lengden var 96 fot og bredden 18,2 fot.

LETE-MANNKAP.

Fire medlemmer av teamet som lokaliserte og filmet dampskipet Fram. Fra venstre Tore Lien, Vidar Jordal, Morten Frogner og Olaf Olsen.

FOTO: KAI GARSEG

MYSTERIUM LØST.

Dampskipet Fram var bare åtte år gammelt da det forsvant på Drammensfjorden natten til 6. desember 1905. Nå er skipet funnet.

Etterlyser engasjement

Veteranjournalist Ludvig Throndsen (bildet) (85) sier at han synes at det er veldig moro at Fram er funnet.

- Men jeg etterlyser engasjement fra Den norske kirke og sjømannsforeningen i Drammen. Nå må de komme på banen, sier Throndsen.

Han tenker på de 11 menneskene som omkom den skjebnesvangre desembernatten i 1905. Alle fra Drammen og Svelvik.

- Det er ikke gjort noe for å hedre de omkomnes minne. Det er på høy tid, nå som vraket er funnet. Nå har de noe håndfast å gå etter, sier Throndsen.

Han har engasjert seg mye i hva som egentlig skjedde med Fram.

- Det hadde vært interessant om man kunne finne ut noe mer om hvorfor skipet gikk ned. Var det overbelastet og kantriet, som noen mener, eller var det dampkjelen som eksploderte, spør Ludvig Throndsen.